

Zajęcia 2

Mieszaniny a związki chemiczne /rozdzielanie mieszanin

Aby określić co to jest mieszanina należy najpierw przybliżyć i scharakteryzować co to jest substancja czysta. Substancja czysta to taka substancja która składa się tylko z jednego składnika o ściśle określonych właściwościach. Jeżeli substancja składa się z więcej niż z jednego składnika, a składniki te można rozdzielić w oparciu o ich właściwości fizyczne, to taką substancję nazywamy mieszaniną. W otaczającym nas świecie występują substancje naturalne, takie jak : woda, powietrze, minerały. Są to substancje składające się z więcej niż jednego składnika, a więc są to mieszaniny. Składnikami mieszanin mogą być pierwiastki i związki chemiczne. Pierwiastki składają się z takich samych atomów, zaś związki chemiczne składają się z różnych atomów powiązanych ze sobą różnymi wiązaniami chemicznymi. Ponieważ substancje czyste posiadają inne niż mieszaniny właściwości, które można w wielu dziedzinach wykorzystać , opracowano wiele różnych metod służących do ich otrzymywania (rozdzielania). To ich otrzymywanie wiąże się z rozdzieleniem mieszanin. Mieszaniny w zależności od ich stanu skupienia mogą być stałe, ciekłe lub gazowe. Mieszaniny dzielimy również na jednolite, czyli takie których składniki nie da się rozróżnić gołym okiem i niejednolite, w których składniki daje się odróżnić gołym okiem.

Mieszaniny ciekłe składające się z różnych cieczy z reguły rozdzielamy wykorzystując ich różnice w prężności par w danej temperaturze. Metoda wykorzystująca różnice prężności par substancji w danej temperaturze, a więc różnice ich temperatur wrzenia, nosi nazwę destylacji. W praktyce laboratoryjnej do otrzymywania stałej substancji czystej ze stałej mieszaniny, wykorzystuje się najczęściej metodę krystalizacji. Ta metoda rozdziału opiera się na wykorzystaniu różnic w rozpuszczalności dwóch lub więcej substancji w danym rozpuszczalniku w określonej temperaturze. W metodzie tej istotne znaczenie mają roztwory określone jako nienasycone, nasycone i przesycone w danej temperaturze. Nienasycony czyli taki, w którym w danej objętości (w danej temp.) można jeszcze rozpuścić więcej substancji. Nasycony tzn. taki w którym w określonej objętości i określonej temp. nie daje się rozpuścić więcej substancji. Roztwór przesycony to taki w którym jest rozpuszczone więcej substancji niż wynika to z diagramu temperaturowego (zależności rozpuszczalności od temperatury). Ponieważ roztwór przesycony jest niestabilny, wytrąca się z niego substancja stała w postaci czystych kryształów. Wytrącone kryształy bywają niekiedy duże i piękne i można je podziwiać w wielu muzeach geologicznych świata. Z tego widać że procesy krystalizacji są naturalnymi procesami w przyrodzie.

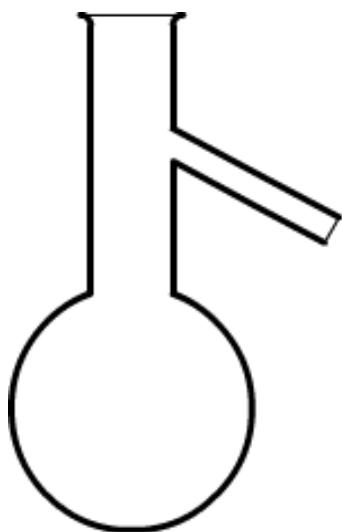

Doświadczenie 1. Destylacja

Odczynniki: roztwór: aceton, woda, siarczan(VI) miedzi(II)

Sprzęt laboratoryjny: kolba destylacyjna, chłodnica Liebiga, termometr, zlewka 20cm³, trójnóg, siatka ceramiczna, statywy metalowe, łapy metalowe, lejek, kamyczki wrzenne (pośluczone kawałki porcelany), palnik

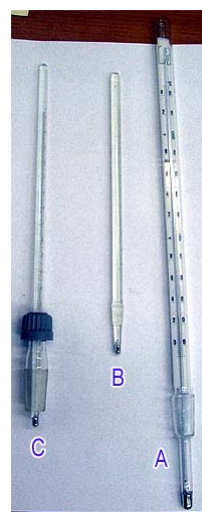
kolba destylacyjna

chłodnica Liebiga

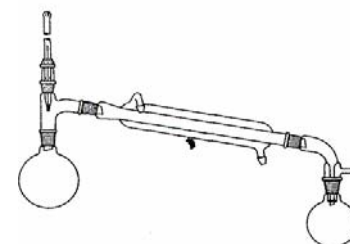
termometr,

Wykonanie:

1. Budujemy zestaw do destylacji (rysunek).
2. Do połowy kolby destylacyjnej nalewamy przez lejek przy pomocy zlewki roztwór i wrzucamy 3 kamyczki wrzenne.
3. Zakładamy termometr i od spodu siatki ceramicznej umieszczamy palnik. Siatkę lekko ogrzewamy notując temperaturę.
4. Gdy ciecz zaczyna wrzeć a w chłodnicy na złączeniu z kolbą destylacyjną pojawiają się pierwsze krople cieczy, odczytujemy temp. wrzenia na termometrze. (*uwaga*)
5. Skroploną ciecz zbieramy w zlewce badając jej zapach.
6. Po skończonym ćwiczeniu demontujemy i myjemy zestaw do destylacji.

Uwaga. Temperaturę na termometrze należy szybko odczytać.

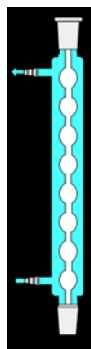

Doświadczenie 2. Krystalizacja

Odczynniki: mieszanina: węglan wapnia, chromian (VI) potasu

Sprzęt laboratoryjny: kolba okrągłodenna 500cm³, chłodnica zwrotna (kulkowa), zlewka 20cm³, trójnóg, siatka ceramiczna, statyw metalowy, łapy metalowe, lejek, palnik, statyw do sączenia, zlewka 250cm³, sączki karbowane

chłodnica kulkowa

zestaw do ogrzewania pod chłodnicą zwrotną

Wykonanie:

1. Budujemy zestaw do ogrzewania pod chłodnicą zwrotną.
2. Do kolby stosując lejek z bibuły wsypujemy 5 płaskich łyżek mieszaniny.
3. Nalewamy wody (nie więcej niż do połowy objętości kolby).
4. Kolbę za pomocą łapy montujemy do statywu (kolba powinna znajdować się ok. 5 mm nad siatką, która stoi na trójnogu).
5. Na kolbę nakładamy chłodnicę kulkową i mocujemy ją łapą do statywu.
6. Podłączamy gumowe węże wodne do chłodnicy (dolnego odpływu podłączymy do kranu a górnego do zlewu).
7. Pod siatką umieszczamy palnik i ogrzewamy zawartość kolby do wrzenia.
8. Składamy zestaw do sączenia.
9. Po 5 minutach wrzenia zawartość kolby szybko sączymy przez sączek karbowany:
  - a. Najpierw wyłączamy palnik.
  - b. Nie odłączając od chłodnicy wody podnosimy chłodnicę do góry na statywie.
  - c. Odkręcamy mutrę mocującą metalową łapę od kolby do statywu i sączymy
10. Zlewkę z przesączem chłodzimy w ten sposób że umieszczamy ją w większej zlewce z zimną wodą
11. Po pewnym czasie wytrącają się kryształy chromianu(VI) potasu.
12. Aparaturę po ćwiczeniu demontujemy i myjemy.

Doświadczenie 3. Krystalizacja w probówce

Odczynniki: siarczan(VI) miedzi(II), chromian(VI) potasu, siarczan(VI) kobaltu(II), kwas szczawiowy

Sprzęt laboratoryjny: probówka, palnik, pręcik szklany, łyżeczka

Wykonanie:

1. Do czterech probówek wsypujemy łyżeczką trochę 0,5-1,0g badanych substancji (do każdej probówki innej) i nalewamy około 1cm³ wody destylowanej następnie ogrzewamy kilka minut do rozpuszczenia (wrzenia).
2. Zawartość probówki chłodzimy pod zimną bieżącą wodą (wodociągową) pocierając ściany probówki pręcikiem szklanym.
3. Obserwujemy wytrącone kryształy.

Doświadczenie 3. Rodzaje kryształów

Odczynniki: Otrzymane w doświadczeniach kryształy

Sprzęt laboratoryjny: mikroskop, płytki szklane, metalowa szpatułka

Wykonanie:

1. Na płytkę szklaną nakładamy szpatułką kilka kryształków otrzymanych substancji i przykrywamy płytką mikową.
2. Stosując odpowiednie powiększenie obserwujemy pod mikroskopem kryształy opisując ich kształt.